

Financovanie vzdelávania v Slovenskej republike – história a súčasnosť **3. časť**

Úvod

V tejto časti našich príspevkov sa zameriame na aktuálny stav v oblasti financovania školstva v Slovenskej republike. Budeme sa zaoberať financovaním regionálneho školstva, vysokého školstva, financovaním vedy a techniky a podobne. Je to téma vysoko aktuálna aj vzhľadom k tomu, že pracovníci školstva vyjadrili svoju nespokojnosť a formou štrajku ju vyjadrili. Podľa tlačových informácií táto problematika stále rezonuje a nie je zatiaľ uzavretá k spokojnosti zúčastneným.

Analýza rozpočtu kapitoly Ministerstva školstva s výhľadom na rozpočtový rok 2011¹

V analýze rozpočtu budeme porovnávať zmeny objemov prostriedkov medzi rokmi 2010 a 2011 v absolútnom alebo relatívnom vyjadrení. Jednotlivé zmeny vo výdavkoch sú bližšie identifikované pre lepšiu predstavu hospodárenia rezortu. Analýza je rozdelená do piatich častí podľa hlavných výdavkových oblastí, a to regionálne školstvo, vysoké školstvo, veda a technika, šport a administratíva.

¹ Ministerstvo financií SR. Rozpočet verejnej správy na roky 2011 – 2013. Dostupné na internete: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=7830>

Tabuľka 1. Prehľad zdrojov rozpočtu Ministerstva školstva

v tis. eur	2008 S	2009 S	2010 R	2011 R	2012 N	2013 N
Zdroje príslušnej kapitoly	1 797 661	2 018 508	2 348 232	2 323 260	2 238 756	2 240 557
rozpočtové zdroje kapitoly	1 761 287	1 900 726	1 925 196	1 847 675	1 847 832	1 860 566
presun z minulých rokov §8	669	0	0	0	0	0
zdroje EÚ	23 890	98 260	359 581	412 550	334 173	321 791
Spolufinancovanie zo ŠR	9 184	17 103	63 455	63 035	56 751	58 200
iné zdroje	2 631	2 418	0	0	0	0

S - skutočnosť, R - rozpočtované, N – navrhované

Zdroj: Spracované podľa Ministerstvo financií SR. Rozpočet verejnej správy na roky 2011 – 2013. Dostupné na internete:

<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=7830>

Vyššie uvedená tabuľka uvádza prehľad zdrojov kapitoly Ministerstva školstva od roku 2008 do roku 2013. Roky 2008 a 2009 vyjadrujú skutočné plnenie rozpočtu, roky 2010 a 2011 znázorňujú rozpočtované výdavky, ktoré sa po roku revidujú na skutočné a roky 2012 a 2013 sú navrhované rozpočty do budúcnosti.

Môžeme konštatovať, že príjmy kapitoly v roku 2011 klesli o 24,9 milióna eur, t.j. o 1,06% oproti roku 2010. Výdavky zo Štátneho rozpočtu pre túto kapitolu klesli medziročne o 77,5 milióna eur, t.j. o 4,03%.

Osobné výdavky rozpočtových organizácií, celkovo ich je 19 a sú to najmä krajské školské úrady a ďalšie organizácie, tejto kapitoly na rok 2011 sú rozpočtované na úrovni 132 miliónov eur, čo v porovnaní s rokom 2010 predstavuje pokles o 3,62 mil. eur, čo je 2,67%. Tento medziročný pokles osobných výdavkov je spôsobený 10% viazaním týchto výdavkov a štátnych zamestnancov a zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme s výnimkou pedagogických zamestnancov regionálneho školstva pri zohľadnení dopočtu 1% valorizácie z predchádzajúceho roku, 10% viazaním osobných výdavkov ministra a zamestnancov vo verejnej funkcii z úrovne roka 2010 a zvýšením mzdových výdavkov na systém kariérneho odmeňovania pedagogických zamestnancov. Zníženie o jedno miesto štátneho tajomníka je premietnuté v limite počtu zamestnancov. 6 315 pedagogických zamestnancov z regionálneho školstva bolo vyňatých z 10% znižovania stavov zamestnancov. V mzdových prostriedkoch návrhu rozpočtu je zahrnutý

aj kreditný systém odmeňovania pedagogických zamestnancov v sume 780,8 tis. eur bez príspevkov na poisťné. Zároveň boli z položky tovarov a služieb presunuté prostriedky na osobné výdavky pre Metodicko-poradenské centrá v sume 95,2 tis. eur.

Regionálne školstvo

Do oblasti regionálneho školstva patria štátne materské, základné, základné umelecké a jazykové školy, stredné a stredné špeciálne školy a ostatné štátne zariadenia.²

Tabuľka 2. Prehľad výdavkov pre regionálne školstvo

V tis. eur	2008 S	2009 S	2010 R	2011 R	2012 N	2013 N
Výdavky kapitoly MŠVVŠ SR	1 206 826	1 313 048	1 299 447	1 311 874	1 318 311	1 321 308
Normatívne výdavky cez MŠVVŠ SR	1 100 351	1 195 904	1 204 783	1 205 000	1 197 502	1 197 502
Nenormat. výdavky cez MŠVVŠ SR	74 567	82 934	68 070	77 066	93 085	96 074
Admin. výdavky MŠVVŠ SR	28 652	31 333	23 005	26 219	24 135	24 143
Výdavky na štipendiá cez MŠVVŠ SR	3 256	2 878	3 589	3 589	3 589	3 589
Ostatné kapitoly (MV SR)	11 767	14 337	15 445	11 102	10 359	10 359
Výdavky štruktúr. fondov na regionálny rozvoj	2 687	109 098	62 896	80 688	190 209	139 899
Verejné výdavky spolu	1 221 279	1 436 483	1 377 788	1 403 663	1 518 879	1 471 567

Zdroj: Zdroj: Spracované podľa Ministerstvo financií SR. Rozpočet verejnej správy na roky 2011 – 2013. Dostupné na internete:

<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=7830>

Verejné výdavky pre regionálne školstvo sa medzioročne zvýšili o 25,8 mil. eur, čo predstavuje nárast o 1,08%.

Rozpočtové výdavky pre túto kapitolu vzrástli oproti roku 2010 o 0,96%, t.j. 12,4 mil. eur. Na tomto zvýšení sa podieľajú najmä nenormatívne výdavky v objeme 8,99 mil.

² Ústav informácií a prognóz školstva. Regionálne školstvo. Dostupné na internete: <http://www.uips.sk/regionalne-skolstvo/>

eur. V limite rozpočtových výdavkov sú ďalej zohľadnené normatívne výdavky, administratívne výdavky na organizácie rezortu súvisiace s regionálnym školstvom a výdavky na štipendiá.

Vysoké školstvo

Tabuľka 3. Prehľad výdavkov pre vysoké školstvo

v tis. eur	2008 S	2009 S	2010 R	2011 R	2012 N	2013 N
Verejné vysoké školy cez MŠVVŠ SR	431 126	458 771	456 176	432 743	428 381	438 054
Štipendiá pre zahr. študentov cez MŠVVŠ SR	395	368	0	1 265	1 265	1 265
Prostriedky z APVV a štátne programy cez MŠVVŠ SR	18 485	14 924	0	0	0	0
Oficiálna rozvojová pomoc cez MŠVVŠ SR	1 615	1 912	1 976	1 779	1 779	1 779
Vlastné zdroje VVŠ	100 447	112 821	70 338	110 508	105 877	104 797
Rezortné VŠ vzdelávanie*	19 314	24 844	27 399	20 424	19 707	21 582
Výdavky z ver. zdroj.	571 382	613 640	555 889	566 719	557 009	567 477

*rezortné vysoké školy: MO SR, MV SR, MZ SR

Zdroj: Zdroj: Spracované podľa Ministerstvo financií SR. Rozpočet verejnej správy na roky 2011 – 2013. Dostupné na internete:

<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=7830>

Výdavky v oblasti vysokých škôl z verejných zdrojov v roku 2011 rastú oproti roku 2010 o 1,95%. Výdavky štátneho rozpočtu poskytované prostredníctvom kapitoly Ministerstva školstva verejným vysokým školám klesajú o 5,1%. Verejným vysokým školám bol zvýšený limit pre rok 2010 z priorit o 46,2 mil. eur, z toho 26,9 mil. eur bolo určených na prevádzku verejných vysokých škôl a 19,3 mil. eur na kapitálové transfery, čo nie je premietnuté v ďalších rokoch. V dôsledku premietnutia celoplošného zníženia výdavkov klesajú aj výdavky na rezortné vysoké školstvo o 25,5 %.

Prostriedky štátneho rozpočtu Ministerstva školstva rozpočtované v programe Vysokoškolské vzdelávanie a veda, sociálna podpora študentov vysokých škôl sú určené pre verejné vysoké školy na prevádzku dvadsiatich VVŠ, vysokoškolskú vedu, rozvojové projekty VVŠ a sociálnu oblasť. Slovenská republika sa zaviazala poskytovať oficiálnu

rozvojovú pomoc a jednou z foriem je aj podpora štúdia zahraničných študentov na slovenských vysokých školách, ktorá je financovaná formou transferu z medzirezortného podprogramu Oficiálna rozvojová pomoc v sume 1,78 mil. eur. Zároveň verejné vysoké školy disponujú aj vlastnými zdrojmi. Rozpočtovaná úroveň vlastných príjmov na rok 2011 v sume 110 mil. eur je zvýšená oproti schválenému rozpočtu na rok 2010 o 40,2 mil. eur, čo je približne na úrovni roka 2009. Do financovania vysokoškolského vzdelávania sú zahrnuté aj prostriedky štátneho rozpočtu rozpočtované pre tri štátne vysoké školy v zriaďovateľskej pôsobnosti rezortov Ministerstva obrany SR, Ministerstva vnútra SR a Ministerstva zdravotníctva SR vykazované v rezortnom vysokoškolskom vzdelávaní v celkovej sume 20,4 mil. eur.

Veda a technika

V oblasti vedy a techniky sa v roku 2011 vynaloží približne 495 mil. eur, čo je medziročný nárast o 9,14%. Financovanie vedy a techniky a v roku 2011 realizuje z viacerých verejných zdrojov.

Tabuľka 4. Prehľad výdavkov na vedu a techniku

v tis. eur	2008 S	2009 S	2010 R	2011 R	2012 N	2013 N
Veda a technika v MŠVVŠ SR	80 092	91 507	87 119	76 031	73 501	73 501
Prostriedky EÚ a spolufinancovanie zo ŠR v MŠVVŠ SR	809	52 691	239 828	299 881	202 675	209 792
Časť miezd pedagogických pracovníkov VŠ	33 194	33 194	33 194	33 194	33 194	33 194
Členské príspevky medzinárodným organizáciám v MŠVVŠ SR	6 532	7 035	7 657	10 223	10 223	10 223
Slovenská akadémia vied	59 798	67 995	62 672	56 363	55 428	55 260
Rezortná veda	32 185	29 850	22 820	19 022	19 001	19 081
Výdavky na vedy a techniku celkom	212 611	282 272	453 289	494 713	394 021	401 051
Podiel na HDP	0,42%	0,59%	0,91%	0,96%	0,73%	0,71%

Zdroj: Zdroj: Spracované podľa Ministerstvo financií SR. Rozpočet verejnej správy na roky 2011 – 2013. Dostupné na internete:

<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=7830>

Výdavky ministerstva na vedu a techniku tvoria najvýznamnejšiu položku. Sú tvorené hlavne výdavkami na vysokoškolskú vedu a techniku, výdavkami na projekty financované prostredníctvom Agentúry pre podporu vedy a výskumu, mzdovými výdavkami na pedagógov vysokých škôl, ktorých pracovnou náplňou je aj vedecká činnosť (v rozsahu 300 až 500 hodín ročne). Znamená to, že jedna pätina celkových mzdových nákladov pedagógov vysokých škôl smeruje do oblasti vedy a výskumu. V percentuálnom vyjadrení smerujú v roku 2011 do tejto oblasti prostriedky v hodnote 0,96% HDP. Je to síce najviac za posledné 4 roky, no Slovensko stále nespĺňa prísľub EÚ o úrovni 3% HDP.

Druhou najvýznamnejšou položkou výdavkov Ministerstva školstva na vedu a techniku je Agentúra na podporu výskumu a vývoja. Výdavky na projekty agentúry klesajú oproti roku 2010 o 37,7%, čiže o 11,6 mil. eur. Naproti tomu sú v roku 2011 programované investičné stimuly vo výške 9,4 mil. eur.

Ďalším významným zdrojom výdavkov Ministerstva školstva na vedu a techniku sú aj finančné zdroje zo štrukturálnych fondov EÚ z druhého programového obdobia, ktoré predstavujú sumu 300 mil. eur. pre rok 2011. Oproti predošlému roku je to nárast o 25%, ktorý je spôsobený vyššou alokáciou celkových zdrojov štrukturálnych fondov vrátane spolufinancovania. Tieto prostriedky sú určené pre výskum a vývoj realizovaný prostredníctvom vysokých škôl, výskumných ústavov a vysokých škôl.

Najvýznamnejší predstaviteľ výskumu na Slovensku, Slovenská akadémia vied, predstavuje druhú najväčšiu výdavkovú položku rozpočtu ministerstva v sume 56,3 mil. eur. Tieto prostriedky predstavujú pokles oproti roku 2010 o 10,1%.

Šport

Výdavky Ministerstva školstva na šport v rozpočtovom roku 2011 oproti roku 2010 klesajú o 57,2 mil. eur, t.j. o viac než 67,6%. Dôvodom tejto enormnej zmeny výdavkov na šport je nezahrnutie prostriedkov na financovanie výstavby futbalového štadióna pre potreby futbalovej reprezentácie v roku 2011 v sume 27,6 mil. eur. Takisto sa v roku 2011 nepočíta s dofinancovaním rekonštrukcie Zimného štadiónu Ondreja Nepelu, ktorý bude využitý na Majstrovstvá sveta v ľadovom hokeji v roku 2011. Po

odpočítaní výdavkov na infraštruktúru v športe dochádza k poklesu o 3,1 mil. eur, t.j. o 10% oproti roku 2010.

Tabuľka 5. Prehľad výdavkov na šport

v tis. eur	2008 S	2009 S	2010 R	2011 R	2012 N	2013 N
Ministerstvo školstva SR, z toho:	36 038	39 606	84 712	27 458	27 458	27 458
futbalový štadión	0	0	27 648	0	0	0
hokejový štadión	0	0	26 555	0	0	0
výdavky na podporu športu	36 038	39 606	30 509	27 458	27 458	27 458

Zdroj: Zdroj: Spracované podľa Ministerstvo financií SR. Rozpočet verejnej správy na roky 2011 – 2013. Dostupné na internete:
<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=7830>

Administratíva

Tabuľka 6. Prehľad administratívnych výdavkov

v tis. eur	2008 S	2009 S	2010 R	2011 R	2012 N	2013 N
Tvorba a implementácia politík	24 092	28 263	19 666	19 555	20 123	20 123
Hospodárska mobilizácia	6	3	8	6	6	6
Podpora detí a mládeže	4 083	3 879	3 662	3 318	2 801	2 801
OP Vzdelávanie	1 157	33 341	138 137	143 835	154 624	131 914
OP Výskum a vývoj	0	0	49 616	34 318	38 149	43 029
Rezerva na Koordinácia prierezových aktivít	0	0	4 900	2 738	2 738	2 738
Ľudské zdroje - aktívna politika trhu práce a zvýšenie zamestnateľnosti	3 301	2 770	0	0	0	0
Inštitucionálne podpora spolu	32 640	68 256	215 989	203 770	218 441	200 611

Zdroj: Zdroj: Spracované podľa Ministerstvo financií SR. Rozpočet verejnej správy na roky 2011 – 2013. Dostupné na internete:
<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=7830>

Na administratívu sú pre rok 2011 vyčlenené prostriedky v sume 203,8 mil. eur, čo je medziročný pokles o 12,2 mil. eur, t.j. 5,6%. Medziročný nárast badať najmä

v Operačnom programe Vzdelávanie a to o 5,7 mil. eur a pokles v OP Výskum a vývoj o 15,3 mil. eur.

Ďalšou úsporou výdavkov dochádza na rezerve na Koordináciu prierezových aktivít, ktoré sa dotýkajú financovania vedy a výskumu o 2,16 mil. eur, t.j. o 44,1%. Uvedené sa prejavuje aj v alokovaných výdavkoch na vedu a výskum, vid' oblasť Veda a technika.

Výdavky na podporu detí a mládeže klesli oproti roku 2010 o 9,41%, čo je v absolútnom vyjadrení 345 tis. eur. Dôvodom je realokácia výdavkov v rámci jednotlivých oblastí.

K nasledujúcemu zníženiu výdavkov dochádza v oblasti tvorby a implementácie politík, kde sú rozpočtované výdavky pre rozpočtové a príspevkové organizácie, pre aparát ministerstva a na štátny informačný systém. Výdavky pre rok 2011 zaznamenávajú medziročný pokles o 111 tis. eur., t.j. o 0,57%. Pokles nastáva v mzdových výdavkoch o 9,94%, v poistnom o 9,94% a v bežných transferoch o 13,6%, na druhej strane výdavky za tovary a služby rastú o 38,4% a kapitálové výdavky sú na porovnateľnej úrovni ako v roku 2010. Nárast výdavkov za tovary a služby je spôsobený prevádzkou dátového centra a informačných systémov v sume 2 mil. eur. a financovania prenájmu priestorov pre rozpočtovú organizáciu Agentúra MŠVVŠ pre štrukturálne fondy v sume 350 tis. eur.